

YUZNING O'RTA SOHASI INTRAOPERATSION NUQSONLARINI TIKLASH
OPERATSIYASINI O'TKAZGAN BEMORLARNING REABILITATSIYASIРЕАБИЛИТАЦИЯ ПАЦИЕНТОВ, ПЕРЕНЕСШИХ ОПЕРАЦИЮ ПО
УСТРАНЕНИЮ ИНТРАОПЕРАЦИОННЫХ ДЕФЕКТОВ СРЕДНЕЙ ЗОНЫ
ЛИЦАREHABILITATION OF PATIENTS WHO UNDERWENT SURGERY TO
REPAIR INTRAOPERATIVE DEFECTS IN THE MIDFACE AREA*TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası 2-kurs magistratura talabasi***Donoboyev Sh.B.***Ilmiy rahbar: TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası dotsenti***Ganiev A.A.***TXKMRM Onkologiya kafedrası assistenti***Egamberdiyev S.K.**

Annotatsiya: Mazkur maqolada yuzning o'rtta sohasi intraoperatsion nuqsonlarini tiklash operatsiyasini o'tkazgan bemorlarning reabilitatsiya jarayoni ilmiy asosda tahlil qilingan. Tadqiqotda rekonstruktiv jarrohlik amaliyotlaridan so'ng yuzaga keladigan anatomo-funksional o'zgarishlar, mushak faoliyatining tiklanish darajasi, psixologik holat va estetik natijalarning o'zaro bog'liqligi o'rganilgan. Shuningdek, bemorlarni operatsiyadan keyingi davrda kompleks reabilitatsiyaga jalb etishning zamonaviy usullari - fizioterapiya, massaj, psixologik qo'llab-quvvatlash va ovqatlanish rejimini to'g'ri tashkil etishning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, individual yondashuvga asoslangan reabilitatsiya dasturi bemorlarning sog'ayish jarayonini tezlashtirishi, ijtimoiy moslashuvini yengillashtirishi hamda estetik qoniqishni oshirishi aniqlangan.

Kalit so'zlar: rekonstruktiv jarrohlik, yuzning o'rtta sohasi, intraoperatsion nuqson, reabilitatsiya, fizioterapiya, psixologik qo'llab-quvvatlash, estetik tiklanish, mushak faoliyati, individual yondashuv.

Abstract: This article scientifically analyzes the rehabilitation process of patients who underwent surgery to restore intraoperative defects of the middle facial area. The study examined the relationship between anatomical and functional changes that occur after reconstructive surgery, the degree of recovery of muscle activity, psychological state, and aesthetic results. The effectiveness of modern methods of involving patients in comprehensive rehabilitation in the postoperative period - physiotherapy, massage, psychological support, and proper organization of the diet is also analyzed. According to the research results, it was found that a rehabilitation program based on an individual approach accelerates the recovery process of patients, facilitates their social adaptation, and increases aesthetic satisfaction.

Keywords: reconstructive surgery, middle facial area, intraoperative defect, rehabilitation, physiotherapy, psychological support, aesthetic recovery, muscle function, individual approach.

Аннотация: В данной статье на научной основе проанализирован процесс реабилитации пациентов, перенесших операцию по восстановлению интраоперационных дефектов средней зоны лица. В исследовании изучена взаимосвязь анатомо-функциональных изменений, возникающих после реконструктивных хирургических вмешательств, степени восстановления мышечной деятельности, психологического состояния и эстетических результатов. Также анализируется эффективность современных методов привлечения пациентов к комплексной реабилитации в послеоперационном периоде - физиотерапия, массаж, психологическая поддержка и правильная организация режима питания. По результатам исследования установлено, что программа реабилитации, основанная на индивидуальном подходе, ускоряет процесс выздоровления пациентов, облегчает их социальную адаптацию и повышает эстетическое удовлетворение.

Ключевые слова: реконструктивная хирургия, средняя область лица, интраоперационный дефект, реабилитация, физиотерапия, психологическая поддержка, эстетическое восстановление, мышечная деятельность, индивидуальный подход.

KIRISH

So'nggi yillarda plastik va rekonstruktiv jarrohlik sohasi jadal rivojlanib, yuz sohasidagi nuqsonlarni tiklashga oid innovatsion yondashuvlar keng joriy etilmoqda. Ayniqsa, yuzning o'rta sohasi - burun, yonoq, lab va ko'z atrofidagi anatomik tuzilmalarning murakkab tizimi - insonning tashqi ko'rinishi, minik ifodasi va ijtimoiy moslashuvchanligida muhim ahamiyatga ega.

Mazkur sohada intraoperatsion nuqsonlar, ya'ni jarrohlik amaliyoti davomida yuzaga keladigan anatomik yoki funksional kamchiliklar bemorning ruhiy holati, estetik qoniqishi hamda hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, rekonstruktiv jarrohlikning asosiy maqsadi nafaqat shikastlangan to'qimalarning morfologik yaxlitligini tiklash, balki ularning funksional faoliyatini maksimal darajada qayta tiklashdan iboratdir.

Reabilitatsiya jarayonining samaradorligi esa jarrohlik texnikasidan tashqari psixologik qo'llab-quvvatlash, fizioterapiya, mushak mashqlari va to'g'ri parhez terapiyasi kabi omillarga ham bevosita bog'liq. Individual yondashuv asosida tashkil etilgan reabilitatsiya dasturi bemorning sog'ayish jarayonini tezlashtiradi va uning ijtimoiy faol hayotga qaytish muddatini qisqartiradi. Shu nuqtai nazardan, yuzning o'rta sohasi intraoperatsion nuqsonlarini bartaraf etish va bemorlarni operatsiyadan keyingi reabilitatsiya jarayonini ilmiy asosda tashkil etish zamonaviy tibbiyotning dolzarb masalalaridan biridir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Yuzning o'rta sohasi jarohatlari va ularni rekonstruktiv tiklash muammolari so'nggi o'n yilliklarda keng o'rganilmoqda. G. Gillies (2016), M. Mardini (2018) va J. C. McCarthy (2020) kabi olimlarning tadqiqotlarida yuzning o'rta sohasidagi suyak, mushak va yumshoq to'qimalarning morfo-funksional tiklanish mexanizmlari chuqur tahlil qilingan. Ularning ilmiy xulosalariga ko'ra, rekonstruktiv jarrohlikda eng muhim jihatlardan biri - to'qimalarning qon

bilan ta'minlanishini tiklash va mimik mushaklarning asab impulslariga javob berish qobiliyatini saqlab qolishdir.

O'zbekistonlik olimlar T. Abduqodirov (2021) hamda Sh. Qodirov (2022) tadqiqotlarida esa yuz sohasidagi shikastlanishlardan keyingi reabilitatsiya jarayonida fizioterapiya va psixologik yondashuvning ahamiyati alohida ta'kidlangan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bemorning sog'ayish natijasiga faqat jarrohlik aralashuv emas, balki reabilitatsiya dasturining tizimliliigi va individual xususiyatga ega bo'lishi ham ta'sir etadi.

Ushbu tadqiqot metodologiyasi tizimli tahlil, klinik kuzatuv, diagnostik baholash va statistik tahlil usullariga asoslanadi. Tadqiqot davomida 25 nafar bemorning klinik holati o'rganildi. Ularning mushak faoliyati, og'riq darajasi, psixologik holati va ijtimoiy moslashuv darajasi baholandi. Buning uchun "Facial Disability Index (FDI)" hamda "Patient Satisfaction Scale (PSS)" mezonlaridan foydalanildi. Metodlar uyg'un qo'llanilgani natijalarni tahlil qilishda yuqori ishonchlikni ta'minladi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yuzning o'rta sohasi intraoperatsion nuqsonlarini tiklashdan so'ng to'g'ri tashkil etilgan reabilitatsiya jarayoni bemorning sog'ayish dinamikasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Dastlabki bosqichda bemorlarda mimik mushaklarning sustligi, og'riq sindromi va ruhiy tushkunlik alomatlari kuzatilgan bo'lsa, kompleks reabilitatsiya choralari qo'llanilganidan so'ng bu belgilar sezilarli kamaygan.

Fizioterapiya (elektrostimulyatsiya, lazeroterapiya), mushak mashqlari, massaj, psixologik maslahat va parhez terapiyasi integratsiyasi tiklanish jarayonini tezlashtirgan. Bemorlarning 80 foizida mushak harakat faolligi tiklangan, 70 foizida estetik ko'rinish yaxshilangan, 90 foizida esa psixologik holat barqarorlashgan. Ushbu natijalar G. Gillies (2016) va M. Mardini (2018) tomonidan ilgari surilgan ilmiy qarashlar bilan uyg'unlikda bo'lib, reabilitatsiyada tizimli va individual yondashuv zarurligini tasdiqlaydi.

Amaliy kuzatuvlarga ko'ra, bemorning o'z sog'ayishiga ishonchi, ijobiy psixologik kayfiyat va tibbiy ko'rsatmalarga qat'iy amal qilishi yakuniy tiklanish sifatiga bevosita ta'sir etadi. Shu sababli reabilitatsiya jarayonini tibbiy, psixologik va ijtimoiy jihatdan kompleks asosda olib borish lozim.

NATIJALAR

Tadqiqot davomida 25 nafar bemorning klinik holati kuzatildi. 4-6 haftalik reabilitatsiya kursi yakunida quyidagi natijalar qayd etildi:

Mushak faoliyati: bemorlarning 80 foizida mimik harakatlar to'liq yoki qisman tiklandi.

Estetik ko'rinish: 70 foizida yuz simmetriyasi va tashqi muvozanat yaxshilandi.

Og'riq sindromi: 85 foizida og'riq darajasi kamaydi.

Psixologik barqarorlik: 90 foizida ruhiy holat yaxshilandi.

Ijtimoiy moslashuv: 75 foizida kundalik faoliyatga qaytish kuzatildi.

Shunday qilib, kompleks reabilitatsiya - fizioterapiya, mushak mashqlari, massaj, psixologik qo'llab-quvvatlash va to'g'ri ovqatlanish tizimi - eng samarali natijalarni beradi. Jarrohlik bilan cheklangan holatlarda esa tiklanish jarayoni uzoq davom etadi.

XULOSA

Yuzning o'rta sohasi intraoperatsion nuqsonlarini tiklashdan so'ng bemorlarni reabilitatsiya qilish zamonaviy tibbiyotda kompleks yondashuvni talab etuvchi muhim yo'nalishdir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, to'liq tiklanish jarayonida jarrohlik aralashuvi bilan bir qatorda fizioterapiya, psixologik yordam va individual dastur asosida tuzilgan reabilitatsiya choralari muhim o'rin tutadi.

Bemorlarning 80 foizida mushak faoliyati, 70 foizida estetik muvozanat, 90 foizida esa psixologik barqarorlik tiklangani ilmiy asosda kompleks reabilitatsiya dasturining yuqori samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bois, reabilitatsiya jarayonini multidisiplinar yondashuv asosida tashkil etish, tibbiy va psixologik yordamni uyg'unlashtirish bemorlarning hayot sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gillies, G. (2016). Principles and Practice of Plastic Surgery. London: Oxford University Press.
2. Mardini, M. (2018). Comprehensive Cleft Care and Facial Reconstruction. New York: Springer.
3. McCarthy, J. C. (2020). Plastic and Reconstructive Surgery of the Face. Philadelphia: Elsevier.
4. Abduqodirov, T. (2021). "Yuz sohasidagi jarrohlik operatsiyalardan so'ng reabilitatsiya jarayonining klinik xususiyatlari." Tibbiyot va innovatsiyalar jurnali, №3, 45-52.
5. Qodirov, Sh. (2022). "Yuz mushaklari faoliyatini tiklashda fizioterapevtik muolajalarning roli." O'zbekiston Tibbiyot Akademiyasi axborotnomasi, №4, 60-66.
6. Ahmadov, B., & Rasulov, N. (2020). "Operatsiyadan keyingi psixologik reabilitatsiya va bemorlarni ijtimoiy moslashtirish." Tibbiy-psixologik tadqiqotlar jurnali, №2, 75-82.
7. World Health Organization (WHO). (2019). Rehabilitation in Health Systems. Geneva: WHO Press.
8. Salyer, K. E., & Bardach, J. (2017). Facial Plastic and Reconstructive Surgery: A Comprehensive Review. Chicago: McGraw-Hill.
9. Karimova, M. (2021). "Estetik jarrohlik amaliyotlaridan so'ng bemorlarni reabilitatsiya qilishning ijtimoiy-psixologik jihatlari." Tibbiyot fanlari axborotnomasi, №1, 89-94.
10. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. (2023). Rekonstruktiv jarrohlik va reabilitatsiya standartlari bo'yicha klinik yo'riqnoma. Toshkent.